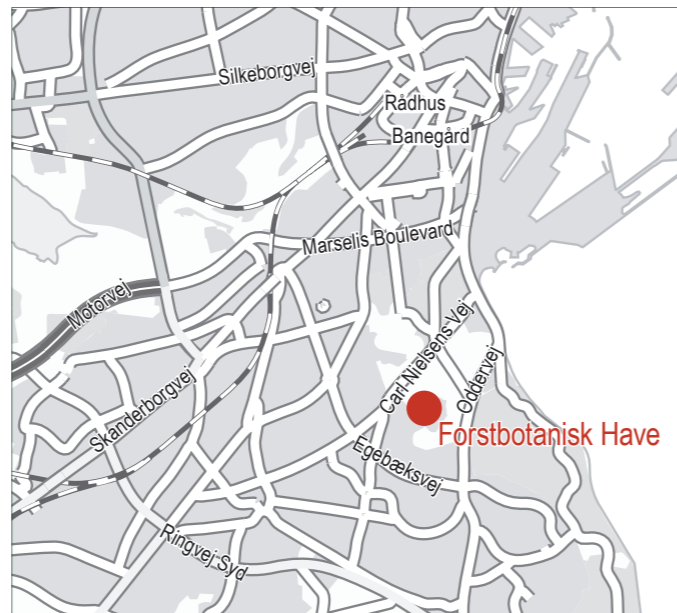

Sådan finder du Forstbotanisk Have

På tur i Forstbotanisk Have

er én i en række af foldere om grønne seværdigheder i Århus.

Folderen er udgivet af

Århus Kommune
Natur og Miljø
Grøndalsvej 1,
8260 Viby J
nm@aarhus.dk
www.aarhuskommune.dk

Forstbotanisk
Have

Velkommen til Forstbotanisk Have

Forstbotanisk Have, også kaldet Forsthaven er en grøn perle, der ligger lidt skjult bag Marselisborg Slotspark og Mindeparken. Der er indgang fra Skovridervej gennem de røde låger i havens østlige og vestlige ende samt via alleen ved den tidligere skovløberbolig på Skovridervej nr. 10 (se kortet).

Forsthaven blev anlagt i 1923 på en del af Skovridergårdens tjenestejord af daværende skovrider Bang.

Siden da er havens samling vokset til omkring 900 forskellige arter af træer og buske. Ud over hvad der er plantet gennem tiden, indeholder haven også flere majestætiske gamle ege- og bøgetræer fra tiden før havens anlæg. De danner en slags overetage i haven og bidrager til det forunderlige, troldeagtige præg, der kendetegner Forsthaven.

Forsthaven er på ca. 5 ha og består af sluttede bevoksninger, åbne arealer med solitærtræer, et stenparti samt et moseagtigt parti. Haven indeholder også flere damme og en kæmpehøj.

Særligt siden begyndelsen af 1990-erne er der blevet tyndet gradvis ud i de store træer. Det er bl.a. alderssvækkede individer, der er blevet fjernet, f.eks. de hurtigtvoksende popler, der ikke bliver ret gamle. En del store træer er også væltet af sig selv, senest i januarstormen 2005. Til erstatning for de fældede og væltede træer plantes der løbende nye og interessante arter. Udtyndinger og nyplantninger udføres med omhu for ikke at ødelægge den specielle stemning og skovklimaet i Forsthaven.

De mange forskellige plantearter gør, at der er rigeligt med føde og skjul til, at der kan være et rigt fugle- og dyreliv. Er man opmærksom, kan man bl.a. møde rådyr, egern, spætter og ugler. Ved dammene findes flere andearter, blichøns og grønbenet rørhøne, ligesom fiskehejren er en hyppig gæst.

Havens mange rododendroner og andre stedsegrønne planter bevirker, at Forsthaven også byder på en grøn oplevelse om vinteren. Træer og buske beskæres kun, hvis det er strengt nødvendigt, da det tilstræbes, at de udviser deres naturlige form.

Hvor de vurderes ikke at være til fare for publikum, bevares de gamle træstammer til naturligt forfald. Dødt ved er til stor gavn for svampe, insekter og hulrugende fugle. Derfor ser man hist og her topkappede træer samt døde eller døende individer, bl.a. på gravhøjen og ved den store dam.

Da Forsthaven blev anlagt, var en del af hensigten at haven skulle gavne studiet af udenlandske træarter. Samtidig skulle Forsthaven også være til gavn og glæde for offentligheden til rekreativ brug.

Fra havens anlæg i 1923 til i dag har Forsthaven været et oplagt sted til studium af de mange spændende plantearter, stille refleksion eller bare til en spadseretur i smukke omgivelser. Havens videnskabelige betydning er aftaget med tiden, mens den rekreative betydning er tiltaget.

Færdsel og ophold til fods er tilladt døgnet rundt på veje og stier samt på plæner, dog frarådes færdsel og ophold i Forsthaven i stærkt blæsevej grundet fare for nedfaldende grene. Stierne kan stedvis være glatte i regn og sne. Det er ikke tilladt at plukke eller samle plantedele.

Forsthaven er let tilgængelig, hvad enten man er i bil eller bus, til fods eller på cykel. Nærmeste busstop er linie 6, 102 og 103 på Oddervej ved Frederikshøj Kro og linie 1 og 18 på Carl Nielsens Vej ved Jysk Væddeløbsbane.

Vintermotiv

Foto: Henning Looft

Værd at se

1 På egeplænen umiddelbart inden for den østlige låge vokser bl.a. 15 arter af eg fra f.eks. Syrien, Kaukasus og det østlige USA. I haven er der i alt 17 forskellige egearter. En del af arterne på plænen er meget sjældne i Danmark, f.eks. libanoneg (*Quercus libani*), kaspisk eg (*Quercus macranthera*) og humlebøg (*Ostrya carpinifolia*). Sidstnævnte har fået sit navn på grund af hunraklernes lighed med humlekopper. Disse arter stammer fra Lilleasien. Sydbøg (*Nothofagus antarctica*) stammer fra Chile og er beslægtet med vores hjemlige bøg.

2 Ved lågen ind mod det gamle skovkontor står der en gruppe meget store nåletræer, blandt andet en del arter af ædelgran (*Abies*) som har nået en imponerende størrelse, op mod 32 meter. Gruppen indeholder også cryptomerie (*Cryptomeria japonica*), guldlærk (*Pseudolarix amabilis*) og mammuttræ (*Sequoiadendron giganteum*).

Ved den lille dam står der en sten med inskriptionen "Stilhed er det virkeliges sprog". Den blev rejst i 2005 til minde om den århusfødt mystiker og vismand Emmanuel Sunyata Sørensen (1890-1984).

Bøgeruin

Foto: Peter Brun Madsen

3 Mammuttræet stammer fra Californien, hvor det kan blive op til 90 meter højt og opnå en stammediameter på over 11 meter. Mammuttræet havde tidligere meget større udbredelse på den nordlige halvkugle, hvor det bl.a. voksede i Danmark for 15-20 mio. år siden, men forsvandt på grund af klimændringer. Arten blev indført til Danmark i midten af 1800 tallet og kan her nå størrelser på 35 meter. Det største mammuttræ i Forsthaven er 31 meter højt og måler ca. en meter i diameter.

4 Syd for stien i nærheden af tempeltræet står der en smuk kamchatkabirk (*Betula ermanii*) fra det nordøstlige Asien, der med sin karakteristiske glatte hvide bark lyser op i haven.

5 Tempeltræ (*Ginkgo biloba*). For 150-200 mio. år siden fandtes der flere arter af tempeltræ på den nordlige halvkugle. Der er fundet forsteninger af nærtstående arter bl.a. på Grønland og Bornholm. I dag er der denne ene art tilbage, som kun findes vildtvoksende ét sted i Kina. Træet kan under danske forhold blive op til 20 meter højt. Navnet skyldes, at træet ofte findes i nærheden af templer i Kina grundet dets naturmedicinske egenskaber.

6 Kejsert træet (*Paulownia tomentosa*) stammer fra Kina. De duftende blomster springer ud i maj før løvspring og giver kronen et lysende blåt skær. Blomstringen sker sjældent her i landet, da der kræves en varm sommer efterfulgt af en mild vinter for at blomsterknopperne kan dannes og overleve.

7 Ved Forsthavens store dam bærer de gamle bøge tegn på tidligere tiders afgræsning. De er knoldede ved rødderne, og mange af dem er flerstammede på grund af dyrenes bid og nedtrampning. Bøgene skønnes at være 160-180 år gamle, og de fleste af dem er hule. Dammene i Forsthaven er anlagt ved uddybning i gamle moseområder, hvor tørv blev solgt til brændsel. *Skovnymfen*, som den lille statue af pigen ved dammen hedder, er lavet af billedhugger Elias Ølsgaard og er skænket til Århus Kommune i 1941.

8 Duetræet (*Davidia involucrata*) stammer fra Kina. De største træer i naturen er målt til 20 meter i højden. Blomsternes to højblade ligner hvide duer eller lommetørklæder, der bevæger sig sagte i vinden. Desværre væltede træet for få år siden i en storm, men bevares indtil videre som et minde.

9 Slangegrænen er en almindelig rødgran (*Picea abies*) med en genetisk defekt, der gør, at den ikke sætter sideskud, hvorved grenene får et slangeagtigt udseende.

10 Grotten er navnet på stenpartiet i Forsthaven. Stenpartiet blev anlagt i 1923 i en gammel grusgrav, der tidligere blev brugt til losseplads. Anlægsgartner Klaaborg, der udformede stenpartiet, havde lært metoderne i Kew Gardens i London. I dag er stenpartiet et af byens absolut mest særprægede og forunderlige åndehuller. Grottevirksomheden forstærkes af de høje omkransende træer.

11 Den vrang bøg er en almindelig dansk bøg (*Fagus sylvatica*), som har en genetisk defekt, der gør, at den ikke vokser i højden. Den vrang bøg i Forsthaven er et pragteksemplar - efter 80 år er den stadig kun ca. 2 meter høj, men fylder godt i bredden.

12 Alleen ved den gamle skovløberbolig er en del af Forsthaven. Her finder man mange spændende arter, bl.a. Danmarks måske største eksemplar af tyrkisk hassel (*Corylus colurna*), en meget stor platan (*Platanus hispanica*), vingevalnød (*Pterocarya fraxinifolia*), diverse arter af lind (*Tilia*) og løn (*Acer*) samt en bevoksning af taks (*Taxus baccata*) ind mod Marselisborg Slotspark.

13 Tulipantræ (*Liriodendron tulipifera*). Arten er i dag naturligt hjemmehørende i Nordamerika. Den forsvandt fra Europa under sidste istid. Den plantes nu med succes i Europa, dog mest som prydt træ i parker og haver, hvor den er let genkendelig med de gulgrønne tulipanlignende blomster.

Duetræ

Foto: Peter Brun Madsen